

Státní rostlinolékařská správa

Sídlo organizace: Těšnov 17, 117 05 Praha 1
Korespondenční adresa: Ztracená 1099/10, 161 00 Praha 6

Plzeň 23.8.2013
čj. SRS 045789/2013

Oblastní odbor SRS
Slovanská alej 2179/20
326 00, Plzeň

Zpráva č. 17 oblastního odboru PLZEŇ o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 5.8. – 25.8.2013

1. Počasí

Na začátku sledovaného období doznávaly tropické teploty, pak přišly bouřky s lijáky, vichřicí a lokálně krupobitím. Tropické počasí ukončila studená fronta s deštěm dne 9.8. V dalších dnech se pak postupně oteplovalo z 18 – 20 °C až na 27 – 29 °C v závěru posledního týdne sledovaného období. Počasí bylo polojasné až oblačné s občasnými dešťovými srážkami. Ranní teploty už klesaly na pouhých 6 – 10 °C a objevovaly se ranní mlhy.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Skončila sklizeň ozimého ječmene s mírně podprůměrnými výnosy a je dokončována sklizeň řepky ozimé s průměrnými až nadprůměrnými výnosy. Je dokončována sklizeň ječmene jarního s podprůměrnými výnosy, pšenice ozimé s průměrnými výnosy, ovsa a tritikale. Na některých porostech se již začínají objevovat černě v klasech. Sklizeň je oproti jiným rokům ve zpoždění. Na některých lokalitách byly porosty řepky, kukuřice a pšenice ozimých poškozeny krupobitím, větrem a prudkými dešťovými srážkami. Porosty brambor jsou na většině lokalit špatné. Na jaře poškozené zamokřením a v létě suchem, hlízy malé, deformované a v nízkém počtu. Probíhají agrotechnické práce po ozimých ječmenech a začalo setí ozimých řepky. V sadech začala sklizeň slivoní.

OBILNINY

PŠENICE OZIMÁ (RF 83 – 99, časná těstovitá (vosková) zralost až sklizené zrna)

Místa se vyskytují **černě v klasech (*Alternaria* spp., *Cladosporium* spp.)** – např. na Klatovsku (Ostřetice, 8.8.)

Slabý výskyt **stéblolamu pšenice (*Oculimacula yallundae*)** pozorován v okrese Cheb (Okrouhlá u Chebu, 6.8.).

Napadení se pozoruje v době mléčné zralosti až voskové zralosti (RF 75-85). Kontroluje se minimálně 20 rostlin.

Chemická ochrana se provádí v RF 30 – 32.

V okrese Domažlice (Nový Kramolín, 6.8. a Domažlice, 6.8.) byl pozorován slabý výskyt **růžovění klasů pšenice (*Fusarium* spp.)**.

Zjišťování výskytu se provádí při úhlopříčném průchodu porostem, kdy se kontroluje 20 rostlin (10 míst x 2 rostliny).

Fungicidní ošetření proti růžovění klasů pšenice se provádí při ohrožení v době kvetení a proti obecné krčkové a kořenové hnilobě v RF 30 - 32.

V okrese Karlovy Vary (Sedlo u Toužimi, 5.8. a 8.8.), Cheb (Okrouhlá u Chebu, 6.8. a 9.8.), Domažlice (Domažlice, 6.8. a 9.8.), Tachov (Velký Rapotín, 6.8.) a Klatovy (Soustov, 9.8.) byl zaznamenán výskyt samců **obaleče obilního (Cnephasia pumicana)** ve feromonových lapácích.

Pro monitorování škůdce lze použít feromonové lapáky. Není registrován žádný přípravek.

KUKUŘICE (RF 53 – 63, špička laty viditelná až samčí květenství: začíná prášení pylu; samičí květenství: viditelné špičky blizen („vousy”))

V okrese Domažlice (Vránov, 13.8.) a Klatovy (Úloh, 16.8.) byl zjištěn první slabý výskyt larev **zavíječe kukuřičného (Ostrinia nubilalis)**.

Účinnost chemické i biologické ochrany je závislá na přesné signalizaci výskytu dospělců v porostu kukuřice. Výsledky monitoringu letové aktivity pomocí světelných lapáků jsou aktualizovány na webových stránkách SRS. Počátek i průběh letu lze monitorovat také pomocí sum efektivních teplot. Optimální termín chemického ošetření nastává v době, kdy se z prvních nakladených vajíček začínají líhnout housenky, tj. když ve vajíčkách prosvítá tvar housenky s tmavou hlavou.

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 99 - 00, sklizňová zralost až suché semeno a 8 – 10, hypokotyl s děložními listy prorůstá k povrchu půdy až děložní listy plně vyvinuty)

Slabý výskyt **fomového černání stonku řepky (Leptosphaeria maculans)** byl pozorován v okrese Tachov (Velký Rapotín, 20.8.).

Přímá ochrana: moření osiva a podzimní fungicidní ošetření v RF 14 – 18.

Střední výskyt **hlízenky obecné (Sclerotinia sclerotiorum)** ve stoncích po sklizni byl pozorován v okrese Domažlice (Klenčí pod Čerchovem, 9.8.). Slabý výskyt byl zjištěn na stoncích v okrese Klatovy (Svrčovec, 16.8.), Cheb (Úval, 22.8.), Plzeň – jih (Horní Lukavice, 6.8.) a Domažlice (Chrastavice, 7.8.).

Pozoruje se na 10 náhodně vybraných místech vždy po sobě 5 rostoucích rostlin.

Přímá ochrana: fungicidní ošetření v době kvetení. Preventivní ochrana: minimálně 4 letý osevní postup, osivo bez příměsí sklerocií, nepřehnojovat dusíkem.

MÁK SETÝ (RF 70 - 81, zrání tobolky až plná zralost tobolky a semen)

Na mnoha místech oblasti je pozorováno **poškození suchem, větrem, krupobitím a prudkými srážkami.**

Slabý výskyt **šedé plísnovitosti máku (Botryotinia fuckeliana)** pozorován v okrese Cheb (Křižovatka, 7.8., 14.8. a 21.8.).

Přímá ochrana: vedlejší účinek fungicidního ošetření proti pleosporové hnědé skvrnitosti máku.

První slabý výskyt **bílé plísnovitosti máku (*Sclerotinia sclerotiorum*)** byl pozorován v okrese Domažlice (Domažlice, 8.8.).

Přímá ochrana: Fungicidní ošetření v době kvetení.

V okrese Domažlice (Domažlice, 8.8.) sledován slabý výskyt **Pleosporové hnědé skvrnitosti máku (*Pleospora papaveracea*)**.

Při průchodu porostem se na deseti místech prohlédne vždy 10 za sebou rostoucích rostlin. Zjišťuje se % napadení rostlin.

Ochrana: fungicidní ošetření od období krátce před květem, nejpozději do konce květu. Ošetření se doporučuje v RF 40 – 52 při výskytu 2 – 5 % napadených rostlin, v RF 70 – 80 při výskytu 5 – 8 % napadených rostlin.

Ohniskový výskyt larev **můry zelné (*Mamestra brassicae*)** byl zjištěn v okrese Domažlice (Domažlice, 8.8.).

SLUNEČNICE (RF 69 - 81, konec květu: všechny trubkovité květy odkvetly, ve vnější až střední třetině terče viditelné nasazování plodů, jazykovité květy zaschlé či opadlé až začátek zrání: semena ve vnější třetině terče černá; slupka (oplodí) semen tvrdá, zadní strana úboru ještě zelená)

První slabý výskyt **bílé hniloby slunečnice (*Sclerotinia sclerotiorum*)** pozorován v okrese Domažlice (Staňkov - město, 6.8. a pak 22.8.).

Chemická ochrana se provádí ve fázi 4 – 6 listů nebo na konci kvetení. Ošetření se doporučuje při 5 – 15% napadení rostlin.

Slabý výskyt **šedé plísnovitosti slunečnice (*Botryotinia fuckeliana*)** pozorován v okrese Plzeň – jih (Žerovice, 13.8.).

Kontroluje se 100 rostlin při průchodu porostem (na 10 místech 10 za sebou rostoucích rostlin).

Chemická ochrana se provádí současně s ochranou proti ostatním houbovým chorobám ve fázi 14 – 19 (4. až 6. list) a 65 (plný květ), případně do konce květu.

OKOPANINY

BRAMBORY (RF 71 - 81, počátek nasazování bobulí až první listy žloutnou)

Slabý výskyt **bakteriálního černání stonku (*Erwinia carotovora*)** byl pozorován v okrese Domažlice (Koloveč, 6.8., 15.8. a 22.8.).

Preventivním opatřením je zdravá sadba a narašení nebo naklíčení sadby, aby porost rychle vzešel a klíčky byly méně ohrožené infekcí. Infekci lze také omezit zabráněním mechanického poškození hlíz.

V okrese Domažlice (Koloveč, 6.8., 15.8. a 22.8.) byl pozorován slabý výskyt **vločkovitosti hlíz bramboru (*Thanatephorus cucumeris*)**.

Při průchodu porostem se na 10 místech prohlédne vždy 5 za sebou rostoucích rostlin. Sleduje se výskyt příznaků choroby na nati rostlin.

Chemická ochrana: moření sadbových hlíz.

První slabý výskyt **terčovité skvrnitosti bramboru (*Alternaria solani*)** byl zaznamenán v okrese Plzeň – sever (Radčice u Plzně, 13.8.).

Ošetřuje se při prvním výskytu za vhodných podmínek pro šíření. Pokud se použijí proti plísni bramboru přípravky obsahující mancozeb nebo chlorthalonil, je zajištěna současně i ochrana proti této chorobě. Specifické ošetření nebývá obvykle nutné.

Střední výskyt **plísně bramboru (*Phytophthora infestans*)** byl pozorován v okrese Tachov (Staré Sedliště, 20.8.), slabý výskyt v okrese Plzeň – jih (Zhůř, 6.8., 13.8. a 20.8.), Cheb (Dolní Dvory, 6.8., 13.8. a 20.8.), Tachov (Staré Sedliště, 6.8., Olbramov, 21.8. a Černošín, 21.8.), Domažlice (Koloveč, 6.8., 15.8. a 22.8.) a Plzeň – sever (Radčice u Plzně, 13.8.).

Signalizujeme další ošetření v prodlouženém intervalu nebo až v době, kdy lze očekávat změnu počasí a příchod vydatnějších srážek na Horaždovicku, Staňkovsku, Plzeňsku, Rokycansku, Karlovarsku, Kralovicku, v okolí Konstantinových Lázní, Přimdy a Mariánských Lázní. Více na odkazu: <http://eagri.cz/public/web/srs/portal/skodlive-organismy/prognozy-vyskytu-so-na-uzemi-cr/vyskyt-plisne-bramboru.html>

V okrese Karlovy Vary (Krásné Údolí, 5.8. – 11.8.) byl zachycen v Lambersových miskách výskyt **mšice broskvoňové (*Myzus persicae*)** i ostatních druhů mšic.

Ochrana proti mšicím v množitelských porostech brambor spočívá ve využití insekticidních přípravků na ochranu rostlin.

PÍCNINY

JETEL

Střední výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** sledován v okrese Domažlice (Třebnice u Domažlic, 6.8.) a slabý výskyt v okrese Domažlice (Chrastavice, 6.8.).

Zjišťují se počty užívaných nor (nory s čerstvými výhrabky nebo pobytovými stopami) v přepočtu na 1 ha a to na základě 4 průchodů o šířce 2,5 m a délce 100 m, resp. cca 140 kroků (celkem 4 x 250 m² = 1000 m²) a vynásobením 10 krát.

Chemické ošetření porostu se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. pokud se zjistí více než 200 až 600 užívaných nor na 1 ha.

OVOCNÉ DŘEVINY

Jádroviny

JABLOŇ (RF 75 - 79, plod dosahuje asi 50 % konečné velikosti až plod dosahuje asi 90 % konečné velikosti)

V okrese Tachov (Velké Dvorce, 19.8.) pozorován slabý výskyt **strupovitosti jabloně (*Venturia inaequalis*)**.

Ochrana je možné provádět preventivně nebo kurativně na základě sledování průběhu infekce, příp. jako kombinací obou systémů – před květem se ošetřuje preventivně (méně intenzivní růst, nižší teploty), po odkvětu kurativně.

Při preventivní ochraně se ošetřuje průběžně po celé období primárních infekcí, tj. od vyrašení do června v intervalu (5) 7 až 10 (výjimečně 14 i více) dní, dle průběhu počasí. Maximální intenzita ochrany musí být v období největšího nebezpečí infekcí, od fenofáze růžového poupěte do doby přibližně 1 až 2 týdny po odkvětu. Interval mezi postřiky by měl zohlednit infekční tlak, intenzitu růstu a možnosti použitého fungicidu (reziduální účinnost účinné látky); mechanismus účinku: kontaktní přípravek – možná smyvateľnost při intenzivních dešťových srážkách (nechrání nově vyvinuté listy), systémový a lokálně systémový přípravek – snížená účinnost až neúčinnost za nízkých teplot. Při kurativní (postinfekční) ochraně se ošetřuje po splnění podmínek pro infekci. K ošetření musí být použity kurativně působící fungicidy, lépe

však kombinované fungicidy nebo případně tank-mix kombinace (systémově a kontaktně působící účinná látka), při jejich aplikaci je třeba důsledně dodržovat doby kurativní účinnosti. Další ošetření se signalizuje po infekci, která vznikla, šestý den nebo další dny po předchozím ošetření.

V okrese Tachov (Velké Dvorce, 19.8.) byl pozorován slabý výskyt svilušky ovocné (Panonychus ulmi).

V okrese Plzeň – jih (Nebílovy, 5.8. a 13.8.) byl zachycen ve feromonových lapácích pouze slabý výskyt samců obaleče jablečného (Cydia pomonella).

Sledování letu dospělců obaleče jablečného do feromonových lapáků se provádí 2 krát týdně od 1.5. do 15.9. a jednorázově se před sklizní zjišťuje počet napadených plodů.

Signalizace nutnosti a doby ošetření závisí na volbě použitého přípravku. Ovicidy se používají ve dvou až třítydenních intervalech po ukončení květu jabloní, jakmile se zjistí ve feromonových lapácích úlovek 10 a více motýlků na lapák za 3 až 4 dny. Potřeba ošetření larvicidy se určuje kontrolami kladení škůdce, vizuálními prohlídkami 100 náhodně vybraných plodů. Práh hospodářské škodlivosti jsou 2 vajíčka na 100 náhodně zvolených plodů a k nim přilehlých listů.

V okrese Plzeň – jih (Nebílovy, 6.8.) byl zaznamenán slabý výskyt samců obaleče jabloňového (Argyroplote variegana).

Sledování letu dospělců obaleče jabloňového do feromonových lapáků se provádí 2x týdně od 1.5. do 15.9.

Termín larvicidního ošetření je cca 7 - 12 dní po vrcholu letové vlny.

Peckoviny

SLIVONĚ (RF 78 - 85, plod dosahuje asi 80 % konečné velikosti až pokročilé zrání, nárůst intenzity odrůdově specifického zbarvení)

Výskyt virových neštovic slivoně (Plum pox virus) byl pozorován v okrese Plzeň – jih (Nebílovy, 20.8.).

Vzhledem k tomu, že napadené stromy nelze léčit, je jedinou možností uplatňování preventivních opatření – použití kvalitního, zdravého materiálu z uznané sadby, vysazování odrůd s vyšší mírou rezistence.

První slabý výskyt poškození plodů moniliniovou hnilobou slivoní (Monilinia spp.) byl pozorován v okrese Plzeň – jih (Nebílovy, 20.8.).

Základem ochrany jsou preventivní opatření, zejména taková, která zajišťují vzdušnost porostu a korun stromů. Důsledně je třeba odstraňovat a likvidovat napadené hnijící a mumifikované plody. Významná jsou také opatření proti poranění plodů, zejména ochrana proti obalečům. Před sklizňové chemické ošetření spolu se šetrnou sklizní omezí rozvoj moniliové hniloby během skladování.

Ve feromonových lapácích zjištěn silný výskyt samců obaleče švestkového (Cydia funebrana) (Nebílovy, 5.8. – což by mohl být vrchol letové vlny) a slabý výskyt na stejném místě dne 7.8., 13.8., 16.8. a 20.8. Ve feromonových lapácích zjištěn slabý výskyt samců obaleče východního (Grapholita molesta) v okrese Plzeň - jih (Nebílovy, 5.8., 7.8., 13.8., 16.8. a 20.8.).

Sledování letu dospělců obaleče švestkového a obaleče východního do feromonových lapáků se provádí 2 x týdně od 1.5. do 15.9. a jednorázově se před sklizní zjišťuje počet napadených plodů.

Dospělci létají ve dvou vlnách. Proti první generaci je třeba zasahovat jen v případě nízké násady plodů. Proti druhé generaci se doporučuje aplikovat registrované insekticidy za týden

po vrcholu letu samců do feromonových lapáků, nebo při zjištění dvou a více vajíček na 100 náhodně odebraných plodech.

SVĚTELNÉ LAPAČE

Osenice černé C (*Xestia c-nigrum*) byla občasně v nízkém počtu zachycována ve světelném lapači v okrese Domažlice (Staňkov), Klatovy (Horažďovice), Cheb (Střížov), Rokycany (Volduchy) a Plzeň – jih (Těnovice). **Osenice vykřičníková (*Agrotis exclamatoris*)** byla pouze jedenkrát v nízkém počtu zachycena v okrese Cheb (Střížov). Poměrně pravidelně byl zachycován **kovolesklec gama (*Autographa gamma*)** ve světelném lapači v okrese Rokycany (Volduchy) a Klatovy (Horažďovice) a občasně v okrese Cheb (Střížov), Domažlice (Staňkov) a Plzeň – jih (Těnovice). **Můra kapustová (*Lacanobia oleracea*)** byla občasně v nízkém počtu zachycována na Rokycansku (Volduchy), na Domažlicku (Staňkov), Klatovsku (Horažďovice) a Plzni – jihu (Těnovice). **Můra zelná (*Mamestra brassicae*)** byla občasně zachycována v okrese Plzeň - jih (Těnovice) a Klatovy (Horažďovice). Pravidelný výskyt **zavíječe kukuřičného (*Ostrinia nubilalis*)** byl pozorován ve světelném lapači na Klatovsku (Horažďovice) a občasně v menších množstvích na Plzni – jihu (Těnovice), na Domažlicku (Staňkov).

Za oblastní odbor Plzeň zpracovala: Ing. Zuzana Pšererová